

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘

ศาสนาเท่านั้น ชำระใจสกปรกให้สะอาดได้

ศาสนธรรมเปรียบเหมือนกับน้ำที่สะอาดสำหรับชำระล้างสิ่งสกปรก ซึ่งมีอยู่ภายในกาย วาจา ใจ ของมนุษย์เรา ใจที่พร้อมด้วยการเกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่ภายในตัว ชื่อว่า “ใจที่สกปรก” จึงต้องชำระล้างด้วยศาสนธรรม ซึ่งเป็นของคู่ควรกัน

การสร้างคุณงามความดีทั้งหลาย เปรียบเหมือนกับการชะล้างตนให้สะอาด การฝึกหัดสติปัญญา เครื่องแก้ไข ก็ชื่อว่าการชะล้างตน คือใจให้สะอาด เพราะคำว่า “ศาสนธรรม” ต้องรวมสิ่งเหล่านี้เข้าด้วย เพื่อชะล้างใจให้สะอาด ด้วยกรรมวิธีหลายอย่าง

ผ้าที่ไม่สะอาดก็ไม่น่าหุงนำห่ม อะไรๆ ก็ตามที่ไม่สะอาดก็ไม่น่าดู ถ้วยชามเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ที่ไม่สะอาดก็ไม่น่าใช้ จึงต้องชำระล้างให้สะอาด ก่อนที่จะนำมาหุงนำห่มใช้สอย

จิตใจเป็นของสกปรกไม่สะอาดมาดั้งเดิม นั่นเป็นพื้นฐานแห่งความไม่สะอาดที่มีมากับจิต เมื่อถึงกาลเวลาที่ควรทราบดี ทราบชั่วบ้าง ดังที่เราทราบอยู่เวลานี้ จึงต้องพยายามชำระล้างสิ่งสกปรกภายในกาย วาจา ใจของตน ให้สะอาดไปโดยลำดับ ความไม่สะอาดนี้ พาให้เกิดความทุกข์ ความลำบาก ในภพน้อย ภพใหญ่ ขึ้นอยู่กับความไม่สะอาดนี้เป็นมูลฐานของใจ การชำระได้มากน้อยก็ชื่อว่าตัดความทุกข์ หรือย่นทางแห่ง “วิภูทุกข์” ให้สั้นเข้ามาเป็นลำดับ

คำว่า “เกิด แก่ เจ็บ ตาย” ก็คือ สายธารแห่งความทุกข์ ความลำบาก น้อยใหญ่ทั้งหลายนั่นเอง ถ้าเราสามารถเก็บกวาดเอาภพชาติของเรา ที่เคยเกิด แก่ เจ็บ ตาย มาในวิภวณนี้ แม้เพียงคนเดียวเท่านั้นมารวมกันเข้า หรือมารวมเป็นกองไว้ให้เราเป็นคนดูกองภพกองชาติของตน จะไม่มีอะไรที่น่ากลัวยิ่งกว่าดูภพชาติ หรือดูซากของตัวเองที่เคยเกิด แก่ เจ็บ ตาย มากี่กัป กี่กัลป์ นับไม่ถ้วน ซึ่งรวมมาอยู่ในกองเดียวกันนั้นเลย สิ่งน่ากลัวของปราชญ์ท่าน คือ ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในภพน้อย ภพใหญ่ ซากใหม่ ซากเก่า ของคนๆ เดียว ถ้ายิ่งหลายซาก หลายคนมารวมกันเข้า จะเป็นอย่างไรบ้าง คิดดูเอาเอง

ในกองภพชาตินั้น ไม้ไซ้จะมีเพียงซากมนุษย์ที่เราเคยเกิดเป็นมนุษย์มาแล้วตายนั้นเลย จะมีซากอะไรต่ออะไรบ้างเต็มไปหมด ที่ไม่เคยเห็นเลย ก็จะได้เห็นในกองซากแห่งภพชาติของตนที่นำมากองไว้นั้น ซึ่งเป็นของบุคคลผู้เดียวเท่านั้น น่ากลัวว่าโลกมนุษย์เราที่แผ่นดินใหญ่นี้จะไม่มีการที่เก็บเสียด้วยซ้ำ เมื่อเป็นเช่นนี้จะไม่น่ากลัวอย่างไรเล่า สิ่งที่

เห็นว่าเป็นพิษ เป็นภัย ไม่เห็นมากมายอะไร เรายังกลัวมัน แม้แต่ผีเกิดมายังไม่เคยเห็นตัว ผีก็ยังไม่กลัวกัน ยิ่งเห็นตัวพิษภัยซึ่งเป็นเรื่องของเราเอง เป็นตัวเราเองมากองไว้ให้เราเห็น ทำไมเราจะไม่กลัว เพราะเป็นสิ่งที่น่ากลัวอย่างยิ่ง ถ้าว่าซากผี เราก็คือผีให้เห็นชัด ๆ อยู่แล้ว ไม่ทราบว่าเป็นซากผี ที่ออกไปจากเรา ไปเห็นเช่นนั้นนะ เป็นซากผีชนิดใดบ้าง เต็มไปหมด! สิ่งเหล่านี้มักปรากฏผู้ฉลาดท่านกลัวกัน แต่สัตว์และพวกเรากลับไม่สะอึกใจและกลัวกัน จึงโดนเอา โดนเอา แต่สิ่งที่ไม่กลัวนั้นแล ประจำภพชาติเรื่อยมา!

แม้เราเกิดมาในโลกนี้เป็นเวลานานก็ตาม เรายังไม่เคยเห็นเลย ซากชนิดนั้น ๆ ที่ตนเคยเกิดเคยเป็นมาแล้ว และมารวมตัวให้เห็นอยู่เฉพาะหน้า ในกองซากอันเดียวกันกองใหญ่โตขนาดไหนด้วย และเป็นกองซากผีของสัตว์ชนิดใดด้วย ที่กองคละเคล้าอยู่ด้วยกันนั้น มันจะไม่น่ากลัวอย่างไรเล่า! แทบสลบไสลไปเป็นไร! เพราะไม่มีอะไรที่น่ากลัวยิ่งกว่ากองภพกองชาติของเรา “และซากผีของเรา!” เราไปกลัวกันแต่ผีภายนอก ไอ้ซากผีที่เป็นเรื่องของตัวเอง ซึ่งออกแสดงตัวในภพในชาตินั้น ๆ แล้วรวมตัวเข้ามากองให้เราเห็น เราไม่ค่อยประมวลมา พอให้กลัวกันสักชั่วขณะจิตบ้าง พอให้ความลึมตัวเบาบางลง คุณธรรมจะพอมีทางลอดเข้าสู่จิตใจบ้าง เมื่อเห็นเช่นนั้นแล้วจะไม่มี ความกลัวใดในโลก ที่จะกลัวมากยิ่งขึ้นไปกว่าความกลัวซากของเจ้าของที่เกิดตาย เกื่อนอยู่จนสุดสายตาที่ตนมองดูได้

พระพุทธเจ้าผู้ทรงสั่งสอน ท่านทรงรู้ทรงเห็นถึงขนาดนั้นแล้ว จึงทรงนำเรื่องเหล่านั้นมาสอนพวกเราให้เห็นภัย ให้เห็นเรื่องของตัวเอง ว่าทุกข์ยากลำบากอย่างไรในภพชาติหนึ่ง ๆ หากเกิดเป็นมนุษย์นี้ก็ไม่สู้เท่าไรนัก แต่เกิดในภพชาติอื่นนะซี ที่มันน่ากลัวเหลือประมาณ น่าขยะแขยง ความทุกข์ ความลำบาก ทรมานของตน ถ้าหากเป็นไปได้แม้เราจะตกนรกหมกไหม้อยู่ที่ไหน เป็นซากเปรต ซากผี หรือซากอะไรก็ตาม ให้สามารถมองเห็นด้วยตาเนื้อได้อย่างประจักษ์ด้วยแล้ว ก็ยิ่งจะเป็นสิ่งที่น่ากลัวมากมาย จนหาที่เปรียบเทียบไม่ได้ ความเข็ดหลาบในการเกิด ตาย ก็จะเป็นคุณธรรมอันมีค่าขึ้นมาภายในใจ เพื่อหาทางออกให้พ้นไป

ทั้งนี้ก็เพราะ แม้แต่เคยเป็นมาแล้ว แต่ไม่สามารถมองเห็นได้ การจำก็จำไม่ได้ในสิ่งที่เคยเห็นเคยเป็นมาแล้ว การจำไม่ได้ และการหลงลืมนั้น จึงเป็นกำแพงขวางกั้นภัยที่เราเคยเป็นมา ไม่ให้มองเห็นได้ และเป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดความประมาทไปในตัวของมัน เหมือนภพชาติมีอดีตภาพเดียว เพียงที่เห็นอยู่รู้อยู่นี้เท่านั้น จึงทำให้นอนใจ ถึงกับมี

ความเห็นที่ “ตายแล้วสูญ” ทำนองนั้นก็ยังมีจำนวนมาก เพราะไม่เห็นและสุดวิสัยที่จะเชื่อว่า มันมี

แม้เช่นนั้น ก็ควรจะเชื่อท่านผู้รู้ผู้ฉลาด ดังที่เราทั้งหลายปฏิบัติบำเพ็ญอยู่นี้ ก็ชื่อว่า “เป็นผู้เชื่อท่านผู้รู้ผู้ฉลาดแนะนำไว้” เพราะปราชญ์ทั้งหลายท่านมองเห็นการณ์ไกลหรือ ท่านมี “ตาใจ” อันสว่างแหลมคม ได้แก่พระญาณของพระพุทธเจ้า เป็นต้น ที่ทรงพระนามว่า “โลกวิทู” รู้แจ้งเห็นจริงโลกโดยตลอดทั่วถึง ทรงรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง รู้เรื่องภพเรื่องชาติของสัตว์โลก ว่าเกิดที่นั่น ตายที่นี่ ตลอดความเป็นมามากน้อย ถึงเราจะไม่รู้ หรือจำไม่ได้ก็ตาม จงประมวลลงมาสู่วงปัจจุบันที่เป็นอยู่เวลานี้ ว่าผู้นี้แลที่เคยเป็นนักโทษที่ถูกคุมขังในภพชาติต่างๆ มาแต่ก่อน จนมาถึงปัจจุบัน

อันการประพฤติตัวไม่ดี เช่น ไปเที่ยวฉก เที่ยวลัก เทียวปล้นสะดมวัตถุ ข้าวของเงินทอง หรือฆ่าผู้อื่นที่ไหนจนนับไม่ได้ก็ตามเถอะ เพราะโจรหัวโจกนั้น มันลือนามมาตั้งแต่วันรู้เพียงสาภาวะ มันทำงานอย่างนี้มาเป็นเวลานาน จะทำได้อย่างไร เพราะมากต่อมาก แม้แต่เจ้าของเองยังจำไม่ได้ แต่เมื่อจับตัวได้แล้ว ก็พึงทราบที่ “ตัวนี้แล คือโจรหัวโจก” ที่ไปเที่ยวทำสิ่งไม่ดีทั้งหลายนั้น ๆ และจับเอาตัวนี้แหละใส่คุกใส่ตาราง ไม่ต้องไปจับเอาเรื่องเอาราวที่มันไปทำต่างๆ ซึ่งจำไม่ได้นั้นมาเป็นบทลงโทษ คือเราไม่ต้องไปจับเอาโน่นเอานี่ว่าไปเกิดไปตาย ก็ภพ ก็ชาติ ที่เป็นเรื่องผ่านมาแล้ว เพราะสุดวิสัย แต่มาจับเอาตัวปัจจุบัน ซึ่งเป็นตัวนักก่อโทษ ผู้ก่อกรรมทำเข็ญอยู่ภายในใจเวลานี้ให้ได้ ก็จะสิ้นปัญหาที่เคยยึดเยื่อลงไป

อ้าว! จงฝึกกรรมกันอยู่ตรงนี้ พยายามแก้ไข ถอดถอนตัวเป็นพิษเป็นภัย ที่คอยแสดงออกอยู่ทุกเวลาภายในใจเรา นี้ ด้วยสติปัญญาของเรา จงค้นคิดให้รู้ให้เห็นสิ่งเป็นทุกข์ที่เคยเป็นมาในชาติโน้นชั้นนี้ จงประมวลมาในชาติโน้นชั้นนี้ของเวลานี้ มีทุกข์มากน้อยเพียงไร ตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งบัดนี้ ชาติชั้นนี้อันนี้เคยแสดงความทุกข์มาเล็กน้อย ก็เต็มชาติเต็มชั้นนี้ เต็มตัวตลอดมา ไม่มากยิ่งขึ้นนี้ ไม่น้อยยิ่งกว่านี้ แต่มีอยู่อย่าง “เต็มตัวเต็มใจ” เรื่อยมา จึงไม่น่าสงสัยในเรื่องทุกข์ที่จะเป็นไปข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไรบ้าง ก็เป็นทำนองที่เป็นอยู่นี้เอง ที่เป็นมาแล้วก็เป็นทำนองนี้ มากกว่านั้นก็เป็นสัตว์ต่ำต้อย ที่อาภพวาสนา อาจมีมากกว่าที่เราเป็นอยู่เวลานี้ ยิ่งงี้ก็ให้ประมวลมาว่า อาจมีมากกว่าที่เราเป็นอยู่เวลานี้ กองทุกข์ทั้งมวลมีสาเหตุมาจากความเกิด แก่ เจ็บ ตาย นี้แลเป็นสำคัญ คือ เรื่องของกิเลสตัณหาอาสวะทั้งมวลนี้แหละ เป็นสาเหตุที่พาให้ไปเกิดไปตายอยู่ในที่ต่างๆ ในภพชาติต่างๆ จงประมวลลงมาในจิตใจดวงเดี๋ยวนี้ให้ได้ พยายามแก้ไขที่ตรงนี้

“สติ” พยายามฝึกฝนอบรมให้มี คือ พยายามตั้งสติให้ใกล้ชิดกับตัว ให้อยู่กับตัวนี้ ตลอดเวลา “ปัญญา” ใช้ความพินิจพิจารณา โดยถือเอาองค์ทุกซ์จากธาตุชั้นธันธ์นี้เป็น เครื่องพิสูจน์ พิจารณา และเป็น “หินลับ” ปัญญาอยู่ในตัว “จิตใจ” จะได้มีความฉลาด ผ่องใสโดยอาศัยธาตุชั้นธันธ์ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ทุกซ์นี้เป็นปุ๋ยเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจ ด้วยการ พิจารณาโดยทางปัญญา

พระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลาย ท่านอาศัยธาตุชั้นธันธ์นี้แหละเป็นปุ๋ย หรือเป็น “หินลับปัญญา” ให้คมกล้าสามารถ

เมื่อพิจารณาสิ่งเหล่านี้ จนรู้รอบขอบเขตแล้ว ความพันทุกซ์ก็ไม่ต้องบอก เพราะมัน ติดสิ่งเหล่านี้เองไม่ใช่สิ่งอื่นใด นี่เป็นหลักใหญ่ ภายในร่างกายก็ติด “ชั้นธันธ์ห้า” และติด “ใจเจ้าของ” มันถึงได้ติดอย่างอื่น ๆ รู้ชั้นธันธ์ห้าแล้ว ก็ไม่พันที่จะรู้ต้นเหตุหรือรากเหง้าเค้ามูล ของมัน ซึ่งได้แก้ไข

จะดูตรงไหน ก็ควรดูให้ชัดด้วยปัญญา และดูด้วยความจดจ่อต่อเนื่องกัน ด้วยสติ คลี่คลายด้วยปัญญา ก็เห็นชัดซึ่งความจริง จากสิ่งนั้น ๆ ไม่สงสัย บรรดาอาการทั้งหลายที่มี อยู่ในร่างกายเรา นี้ ถ้าดูอย่างผิวเผินแบบสุกเอาเผากิน ดูสักแต่ว่าดูก็ไม่เกิดปัญญา นอกจากจะเกิดความทุกข์ รำคาญ เท่านั้น เพราะนั่นเป็นเรื่องของโลก ดูแบบโลกกับดูแบบ ธรรมผิดกันมาก ดูแบบธรรม ดูด้วยความจดจ่อ ดูด้วยสติ ด้วยปัญญา พิจารณาหาความจริงจากสิ่งนั้น ๆ เพราะอุปายต่าง ๆ ต้องเกิดขึ้นจากการดูในลักษณะนี้

พระพุทธเจ้า และพระสาวกทั้งหลาย ท่านเกิดความฉลาดแหลมคม และสลัดปิดทึบ สิ่งทั้งมวลที่โลกหึงหวงได้ ด้วยการดูแบบนี้

จิตกับธาตุชั้นธันธ์ละเคล้ากันอยู่ตามหลักธรรมชาติของมัน ซึ่งมีกิเลสเป็นเครื่องร้อย รััดไว้ เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาส่งเหล่านี้ คือ ธาตุชั้นธันธ์ของเราให้ ชัดเจนด้วยสติปัญญาจริง ๆ เพื่อความปล่อยวาง

ดูมันทุกระยะทุกขณะ พิจารณาถึงความตั้งขึ้นมาเป็นรูป เป็นกาย เป็นหญิง เป็น ชาย และกำหนดพิจารณาถึงความเสื่อมสลายลงไปแห่งธาตุชั้นธันธ์นี้ ที่เรียกว่า “ความเกิดขึ้น ความดับไป” หรือความตาย ความสลายลงไป จนมีความชำนาญชำนาญไม่นับ “เที่ยว” ของ การพิจารณา แต่ถือเอาความชำนาญ ความคล่องแคล่วของจิตใจ ซึ่งได้เห็นสิ่งเหล่านี้ตาม หลักความจริงอย่างจริงใจเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นผลเกิดขึ้นจากการพิจารณา

เมื่อดูเพียงผิวเผิน ดูสักแต่ว่าดู ดูแบบโลก ๆ ดูแบบจดจำ แบบโครงกงโครงการไป
 ยั้งนั้น ไม่เกิดประโยชน์อะไร เพราะมันเป็นแบบโลกไปเสีย ไม่ใช่แบบธรรมที่พระพุทธเจ้า
 ทรงรับรองมาแล้ว ด้วย “สวากขาตธรรม”

ถ้าดูตามแบบธรรมแล้ว ต้องดูให้รู้เห็นตามความจริง และมีอยู่ภายในตัวเรา แม้มัน
 ยังไม่แตก ก็กำหนดให้มันแตกได้ด้วยสติปัญญา จนเป็นเหมือนตาข่ายครอบความจริงไว้
 จนกำหนดให้แตกลงไปและตั้งขึ้นมา เพราะเรื่องความจริงเป็นอย่างนั้น มันมีตั้งขึ้นมาแล้วก็
 แตกลงไป มีผสมกันขึ้นมาเป็นรูปเป็นกาย แล้วสลายตัวลงไปเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็น
 ไฟ ตามเดิม ซึ่งเป็นหลักธรรมชาติของสิ่งเหล่านี้ หากเป็นอยู่อย่างนี้ เพราะจิตเป็นเจ้าของ
 ตัวการ เนื่องจากความลุ่มหลงของตัวพาให้เป็นเช่นนั้น จึงต้องได้อบรมจิตใจให้มีความ
 เฉลียวฉลาดด้วยสติปัญญา ทันทับเหตุการณ์ที่มีอยู่รอบตัวตลอดเวลา ในอิริยาบถต่าง ๆ

จิตเมื่อถึงเวลากล้าหาญ ก็กล้าหาญเต็มที่ เช่นเดียวกับความซื่อฉลาด ความหวาดกลัว
 นั้นแล ไม่ผิดอะไรกัน เวลากลับก็กลัวมากที่สุด สิ่งในโลกกลัวกันก็คือความตาย ไม่มีสัตว์ตัว
 ไใดจะกล้าหาญต่อความตายนี้เลย ทั่วโลกดินแดนมีความตายเป็นสำคัญ ที่ยังจิตของสัตว์
 โลกให้กระเทือนกระเทือนชอกช้ออย่างหนัก ด้วยความกลัวตายนี้แล

เมื่อพิจารณาความตายให้เห็นชัดเจนตามความจริง และตามส่วนไปโดยลำดับแล้ว
 ก็ไม่มีอะไรที่จะกล้าหาญยิ่งกว่าใจ เมื่อรู้เรื่องความตายประจักษ์ใจแล้วย่อมเกิดความกล้า
 หาญขึ้นมาเอง เพราะการหลงเรื่องความตาย ทำให้เกิดความกลัว ความรู้เรื่องความตายทำ
 ให้เกิดความกล้าหาญขึ้นมาในลักษณะเช่นเดียวกัน เพราะเป็นคู่กัน หรือเป็นคู่แข่งกัน

ความกลัว กับ ความกล้า เป็นคู่แข่งกันในเวลาเดินทาง คือการปฏิบัติ หรือกำลัง
 ปฏิบัติอยู่ แต่เมื่อพ้นจากการแข่งขันทั้งสองนี้แล้ว ความกลัวก็ไม่มี ความกล้าก็ไม่มี เพราะ
 ใจพ้นไปแล้ว ก็ไม่ทราบจะกลัวจะกลัวหาอะไรอีก ความกลัวจึงหมด ความกระเทือนกระเทือน
 ความกระเพื่อมขุ่นมัวของใจจึงไม่มี ความกลัว ก็คือความกระเพื่อม ความเขย่าจิตใจชนิด
 หนึ่ง ความไม่กล้าไม่กลัวเพราะความรู้รอบคอบโดยสมบูรณ์แล้ว ไม่มีสิ่งใดมา
 กระเทือนกระเทือน ไม่มีความกระเพื่อมของจิตใจเลย เป็นสภาพที่ปกติ หรือจริงล้วน ๆ มัน
 ผิดกันอย่างนี้

ในภุมินี ก็เกิดจากการพิจารณาความกลัวก่อน จนเกิดความกล้าหาญขึ้นมา ถัด
 จากนั้นแก้ได้ทั้งสอง คือ ความกลัวก็แก้ได้ ความกล้าก็หายไป เพราะเป็นสิ่งที่ต้องชำระ
 ด้วยกันทั้งสอง หรือเป็นสิ่งที่จะปล่อยวางด้วยกันทั้งสองอย่าง เช่นเดียวกับคำว่า “บุญ”
 และ “บาป”

คำว่า “บุญ” ก็เหมือนกับสายทางเดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยเครื่องเสวยนานาชนิดของเรา เราต้องการไปสู่จุดใด บุญมีความจำเป็นต่อการเดินทางของเราจนถึงจุดนั้น เมื่อถึงจุดนั้นแล้ว ทางก็หมดหน้าที่ บุญก็หมดภาระไปในตัว หรือหมดความจำเป็นไปเอง ความว่า “บุญก็ส่งเราจนถึงวิมุตติ” คือ ความหลุด พ้น ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องสนับสนุนเราจนถึง “วิมุตติ” เมื่อหลุดพ้นแล้ว คำว่า “บุญ” และ “บาป” ซึ่งเป็นส่วนสมมุติด้วยกันทั้งสองเงื่อนไขก็ผ่านไปเอง ไม่ใช่ท่านสลัดปิดทั้งบุญ ไม่ชอบบุญ รังเกียจบุญ ขยะแขยงในบุญ เห็นว่าบุญซึ่งแต่ก่อนมีค่า แต่มาบัดนี้กลายเป็นศัตรูขึ้นมา แล้วสลัดปิดทิ้งเสียอย่างนี้ ไม่ใช่!

ความจริง เมื่อพอแล้วก็ปล่อยกันเอง เช่นเดียวกับเรารับประทานอาหารนะ รับประทานไป รับประทานไป เมื่ออิ่มแล้ว มันก็ปล่อยกันเอง ไม่ใช่จะเปื้ออาหาร รังเกียจอาหาร โกรธ หรือ เกลียดอาหารไปอย่างนั้น ไม่ใช่! เมื่อเป็นความอิ่มพอในธาตุชั้นนี้แล้วก็ปล่อยกันไปเอง หรือหมดความจำเป็นโดยหลักธรรมชาติ คำว่า “บุญ” ก็เป็นอย่างนั้น

ส่วน “บาป” คือ ความเศร้าหมองนั้น ต้องตั้งใจละ ตั้งใจถอนต้นเหตุของมัน คือ อะไรที่ทำให้เกิดเป็นบาปขึ้นมา เป็นความเศร้าหมองขึ้นมา มีอะไรเป็นสาเหตุ ก็แก้สาเหตุ นั้น ๆ เมื่อแก้สาเหตุจนละได้แล้ว ความเศร้าหมองซึ่งเป็นผล มันก็ดับไปเอง

การแก้สาเหตุแห่งความชั่วทั้งหลาย เพื่อให้ความเศร้าหมองสิ้นไปนั้น ก็เป็นการสร้างกุศลภายในตัว คือ มีความฉลาดเกิดขึ้นมา ไม่มีความฉลาดก็แก้สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ เมื่อความฉลาดพอตัวแล้วก็แก้สิ่งนี้ได้ เมื่อแก้ได้หมดโดยสิ้นเชิงแล้ว ความฉลาดก็หมดความจำเป็น หมดหน้าที่ในการแก้หรือถอดถอนกิเลสไปเอง ต่างก็ผ่านไปโดยหลักธรรมชาติ เหมือนสติปัญญา เป็นต้น ซึ่งเป็นเครื่องมือทำงานแก้กิเลสทุกประเภท จะพ้นจากสติปัญญาไปไม่ได้เลย เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญมาก แต่เมื่อเวลาแก้กิเลสจนหมดสิ้นไม่มีอะไรเหลืออยู่ภายในใจแล้ว สติปัญญาซึ่งเป็นเครื่องมือก็ผ่านไปเอง เหมือนนายช่างปล่อยวางเครื่องมือทำงาน หลังจากทำงานเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วนั่นเอง งานเสร็จแล้วเครื่องมือก็ต้องเก็บไว้ในที่อันควร สติปัญญาเป็นเครื่องมือ ไม่ใช่เป็นผล ที่จะรับไว้แก้กิเลสต่อไปอีก เพราะเป็น “เครื่องมือ” ฟังท่านพูดไว้เป็นไร

“สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปป” เป็นต้น เป็นมรรค แปลว่าอะไร มรรค แปลว่า ทางเดิน หรือเครื่องมือทำงานแก้กิเลส ทางเดินของจิต เป็นทางเดินอันราบรื่นดีงาม และปลอดภัย เป็น “มัชฌิมา” เป็นศูนย์กลางแห่งความถูกต้องดีงามทุกส่วน ถูกต้องในการแก้กิเลสค้นหาอาสวะทุกประเภท ไม่มีเครื่องมือใดจะเหมาะสม หรือเหมาะสมที่สุด ยิ่งกว่าเครื่องมือ คือมรรคแปดนี้ และเป็นทางตรงแนวต่อมรรคผล นิพพาน ก็คือทางสายนี้ ท่าน

เรียกว่า “มัชฌิมา” แม้กระนั้น เมื่อถึงจุดหมายปลายทางแล้ว “มัชฌิมา” ซึ่งเป็นหนทางนี้ ก็หมดปัญหาภาระไปเอง เพราะถึงที่แล้ว ใครจะไปกอบโกย หรือแบกหามเอาหนทางไปด้วยล่ะ เพราะถึง “เมืองพอ” โดยสมบูรณ์แล้ว เป็นไปตามความจริงล้วน ๆ แล้ว

นี่แหละ ท่านว่า “บุญญาปาป ปหินบุคคล” บุคคลผู้มีบุญ และบาปอันละเอียดแล้ว ละแบบนี้เอง ไม่ใช่ละแบบตั้งใจสลัดปิดทิ้ง เพราะเป็นสิ่งที่น่ากลัว นำหวาดเสียว นำเกลียด ไม่ใช่อย่างนั้น ใครจะไปกลัว ไปเกลียดหนทาง และเสียบึงเดินทางเล่า นอกจากบาปที่จำต้องละเท่านั้น ทางเป็นที่เดินไป แต่เมื่อถึงที่แล้ว มันก็ผ่านกันไปเอง หรือหมดความจำเป็นกันไปเอง

คำว่า “บุญ” อันเป็นสมมุติ และอาศัยเวลายังอยู่ในสมมุติ พอพ้นสมมุติแล้ว ก็หมดปัญหากันไปเอง

ที่นี่ จิตเดินสุดทางแล้วก็อยู่ ถ้าว่า “อยู่” ตามแบบโลกที่เรียกกัน ถ้าว่า “หยุด” ก็หยุดด้วยความบริสุทธิ์ใจ ถ้าว่าอยู่ก็อยู่ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ อยู่ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทุกอาการไม่ละความบริสุทธิ์ จิตที่บริสุทธิ์แล้วเป็นอย่างนั้น

ธาตุชั้นนี้ก็เหมือนกับเราๆ ท่านๆ อย่างนี้แหละ มีการเจ็บการปวด เจ็บไข้ได้ป่วย เป็นธรรมดา เช่น เจ็บหัวตัวร้อน ไม่ผิดกันอะไร ก็ธาตุชั้นนี้เหมือนกันนี้ มันก็ต้องเป็นกองทุกข์เหมือนกัน เป็นแต่จิตที่แยกตัวออกได้โดยสิ้นเชิงแล้วนั้น ไม่มีการกระทบกระเทือนถึงจิตอีกต่อไป แม้อาการของชั้นนี้จะมากน้อยเพียงใด ใจก็ทราบตามอาการของมันที่แสดงตัวโดยทางปัญญาที่เคยทราบไว้แล้ว ปัจจุบันที่ปรากฏขึ้นมาให้เป็นความทุกข์เฉพาะหน้า ก็ไม่หลง เพราะปัญญาไม่พาให้หลง นอกจากความโง่เท่านั้น พาให้คนหลง นี่ปัญญาเมื่อได้แทงทะลุปรุโปร่งไปหมดแล้ว ก็ไม่มีอะไรจะมาหลอกปัญญาได้อีก เพราะเห็นชัดตามเป็นจริงอยู่แล้วโดยหลักธรรมชาติ ขาดตัวแล้ว ก็ไม่มีอะไรกำเริบ

เพราะฉะนั้น เรื่องธาตุชั้นนี้จะแสดงอาการของมันในลักษณะใด ก็ทราบตามลักษณะนั้น ๆ จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชั้นที่ทนไม่ไหว มันสลายตัวลงไป ก็ทราบว่า มันสลายตัวลงไป ส่วนผู้บริสุทธิ์ก็ไม่ได้สลายไปตามธาตุตามชั้น ซึ่งเป็นตัวสมมุติ ผู้เป็นวิมุตติ ก็เป็นไปตามวิมุตติ ผู้เป็นสมมุติก็เป็นไปตามสมมุติของเขา ต่างอันต่างจริง

นี่แหละ การประมวลเรื่องความเกิดความตายทั้งหลายมาน้อย จำได้ไม่ได้ก็ตาม ให้ประมวลลงมาในธาตุชั้นของเรา

กองทุกข์ทั้งหมดที่เคยเป็นมา ก็ภพก็ชาติ ก็ประมวลลงมาในกาย ในจิต ของเรา ที่กำลังปรากฏอยู่เวลานี้ และแก้ไขกันที่จุดนี้ ให้รู้ตามความเป็นจริงของมันทุกแง่ ทุกมุม ทุก

สัด ทุกส่วน ทั้งธาตุ ทั้งชั้น ทั้งจิตใจโดยเฉพาะ จนกระทั่งไม่มีอะไรเหลือเป็นสิ่งลึบอยู่ภายในจิตใจให้ลุ่มหลงอีกเลย ก็ชื่อว่า “เป็นผู้รู้แจ้งแทงตลอด หรือเป็นโลกวิทู” รู้แจ้งโลกภายในชั้นของตน

โลก คือ ชั้น เมื่อรู้แจ้งโลก คือ ชั้นอันนี้แล้วก็หมดปัญหา ปัญหาเรื่องความทุกข์ ความลำบากที่เคยเป็นมาก็ก็ปี้ก็กลับ มายุติลงที่จุดนี้ เรื่องที่จะเป็นต่อไปข้างหน้าสร้างภพ สร้างชาติ เทียวจับจองป่าช้า เกิด แก่ เจ็บ ตาย ในสถานที่นั้น ๆ ภพนั้น ๆ ภพนั้น ๆ ภพนี้ ก็หมดปัญหาลงในปัจจุบันจิตที่บริสุทธิ์แล้ว ด้วยสติปัญญาเป็นเครื่องชำระ ยุติกันเท่านั้น!

การแสดงธรรม ก็ขอยุติเพียงเท่านี้ เอวังฯ

